

MÖTISKLUSI "SEVILLA" ÜMBER

"Muusikaleht" 1994 Nr 7/8

Märtsikuus jõudis Estonia Teatris publiku ette Rossini koomiline ooper „Sevilla habemeajaja“, lavastajaks meile juba viie aasta tagant tuntud Georg Malvius. Tal olid kaasas ka tema meeskonnaliikmed, kes ooperi visuaalselt läbi töötasid: dekoraator Lars-Erik Lindén, kostüümikunstnik Mathias Clason, jumestuskunstnik Robin Karlsson ja valgustuskunstnik Mats Lyberg. Tööperiood oli uskumatult pingeline, seda enam et külaliskunstnikud teadsid üsna täpselt, millist tulemust nad tahavad saavutada. Tundub, et nad paljuski ka said oma tahtmise.

Mida erilist selles töös oli ja missuguseid mõtteid tekitas lavastaja Georg Malviuse lavastamisprotsess, tuleb meelde Tiit Tralla, kes oli assistendina Malviuse kõrval kõikides proovides.

TIIT TRALLA: Kõigepealt rõhutasin, et oli määratud piir, millest ei tohi allapoole laskuda.

Iseseisvus kui töötamise meetod:

a) solistide iseseisev töö käättenäidatund rollis ja konkreetsete ülesannete baasil (impulss);

b) kõikide etendust tegevate inimeste iseseisev tegutsemine oma lõigus.

Usk ooperi eksistentsi

st. hea muusika ja hea libreto täisprofessionaalne realiseerimine lavastaja, dirigendi ja näitlejate-lauljate poolt.

Kontseptioon — tehtava loo selgelt isikupärane nägemus.

Nendest punktidest kasvabki välja tööprotsess: selge nägemuse realiseerimine läbi konkreetsete inimeste (isiksuste). Lihtsustatud variant on suruda konkreetsetele näitlejatele-lauljatele isiksusi arvestamata või nägemata peale oma, lavastajapoolne nägemus. Siis tekivad tõrked ja võib hakata kahtlema selle nägemuse õigsuses/realiseerimise võimaluses ja nõudlikkuse astet ei tekigi, kuna iga ülesande täitmine nõuab oma vastuvõtu ja treenimise aja, et näha tulemust. **Kui ei ole aluseks võetud tegijad-isiksused, ei teki usaldusliku tööprotsessi.** Kui aga lavastajapoolse nägemuse teostamisel on lähitud konkreetsetest isiksustest, siis tunnetavad tegijad seda kohe ja ma ei ole veel näinud tõelist lavainimest, kes ei tahaks astuda uut sammu oma loomingulisel teel. Selline tööprotsess tekitabki juhendaja ja tegijate vahel usalduse, mille pinnalt on tulemust loota.

Kui seada eesmärgiks lahendada lugu konkreetsete isiksuste, individuaalsuste baasil, tekib kohe kaks või rohkem erinevat lavastust isegi põhiliselt samade misantstseenide puhul ning see nõuab juhendajalt suurt kontsentratsiooni ja topelt tööd. Väheste kogemuste puhul on see peaaegu võimatu (erinevused isiksuste-tegijate rollilahenduse väljatõestamises).

Suurema kogemusega juhendaja suudab muidugi töö täpsust (igauhele konkreetsete märkused vastavalt tema rollile) hoida, aga see nõuab ikkagi topelt energiat.

Kui noored inimesed, kellel pole veel professionaalselt väljaarendatud kooli, puutuvad kokku sellise konkreetse nõudliku tööga, siis on loota, et nende loomingulisel teel juhtub midagi ilusat, mida me kõik

ja ka nad ise on pikisilmi oodanud. Meie teatrile ei ole selline töö ja nõudlikkus võoras ja me oleme (kes vähem, kes rohkem, kes varases nooruses, kes hiljem) sellise tööga ka varem kokku puutunud. Tõelise kunstiga on aga nii, et mälestused ja kogemused on kuldaväärt asjad, konkreetne kvaliteet kasvab välja ikka ja alati konkreetsest tööst.

IMPULSS. Konkreetne tegevusliigutus peab tulenema rolli sisemisest loogikast, saama tingimata toitu äratuntavalt selgest elulisest intonatsioonist, mis kasvab välja situatsiooni täpsusest. MIDA? KUIDAS?

Ansambli koosmängus on kõikidel koosseisudel ühed täpsed kokkupuutepunktid, millele erinevad näitleja-isiksused lähenevad vastavalt oma rollile.

Oma löikudes, mis partneriga ei löiku, võib olla ka misantstseenilisi erinevusi. Samas peab ikkagi jälgima impulsside täpsust — ja nendeni jõudva tegevuse-tunnetuse orgaanikat.

Näitleja peab tunnetama impulsi lõovuse astet saali jaoks. Võib juhtuda, et näitleja teeb enda meelest väga täpselt ja loomulikult, aga see jääb ainult oma kaifiks ega jõua üle rambi.

Individaalsusel on asendamatu võlu. Igal inimesel on igapäevasest elust kaasas oma köndimise, teiste poole pöördumise — ühesõnaga füüsiliste liigutuste rütm (kiirus,

spontaansus, nurgelisus, sujuvus), mis ei pruugi sobida rolli füüsisega. Sel puhul on vaja teadlikku eneseületamist — treeningut, et rollis vajaminev füüsis (rütm jne.) leiaks näitleja poolt mõistetud ja positiivse energiaga läbiviidud orgaanika.

Niisugusel teel oli muidugi näitejuht see mees, kes leidis iga erineva juhuse (tegijad-isiksused, ülesande iseloom, raskusaste) jaoks just antud olukorras töötava rohu.

Sõna „töötab“ on jäänud juba aastaid kõrvu (inglisekeelsest vastest muidugi) kui mõiste, millega on võimalik anda vajaminevale kõige erinevamatele tegutsemistele kogu tööprotsessis hinnangut: kas töötab või ei tööta. Võib ju ka öelda „toimib“, kuid „töötab“ on täpsem.

See on hästi tehtud etendus, kuid oma maksumuselt oli see tööperiood teatrile peaaegu et ülejätkäiv — kõik külalised olid väga rõõmsad inimesed ja pidid kogu aeg edasi-tagasi sõitma.

Külaliste sõidu- ja majutamiskulud ise olid juba küllalt suured. Teatri direktiooni lõppresümee oli siiski positiivne. **Hea etenduse eest tuleb maksta, kuigi seekord pisut liiga palju.**

Etendus on publiku ees ja teie nauditav hinnata. Tegijatele jäi aga peale tulemust ka veel professionaalselt läbitud tööprotsess.

Estonia Teatri jumestaja TIJU LUHT:

Ma nimetaksin Georg Malviuse meeskonna tööd kogu meie ala jaoks lausa revolutsiooniliseks. Sai selgeks, et mitte ainult elementide valmimisel pole tühine. Ettevalmistus grimi jaoks algas juba hooaja alguses. Kõik tegelaskujud arutasime üksipulgi läbi, kavandasime fotode järgi kõigile sobiva isikupärase grimi.

Detsembris tuli „Estoniasse“ rootsi grimeerija Robin Karlsson, keda loetakse ka sealpool üheks paremaks oma ala esindajaks. Ta töötab erinevate teatrite jaoks erinevates maades tellimuse peale ja kuulub ka grimeerijate liidu juhatusse. „Estonia“ järel ootab teda järgmine töö Ameerikas. Parukad meie teatri etenduseks valmistas Robin ise koos oma emaga, kes on väga hea parukameister.

Tema nädalane tööaeg meie teatris oli tihedalt sisustatud. Alustasime hommikul vara ja lõpetasime õhtul hilja. Kõigile tegelastele — mitmele koosseisule — tegi Robin grimmiproovi ja tihti tuli need ümber teha, et kunstnik Mathias Clason sellega täielikult rahule jääks. See töö käis koos kooriartistidega, mitte ainult solistidega. Ülejäänud aeg päevast kulus meie oskuste lihvimisele. Tegime üksteisest ja Robinist kordamööda kõik „Sevilla“ tegelased. Panime kõik värvi- numbrid ja visandid kirja spetsiaalsetele grimmilehtedele ja lisasime sinna foto Robini tehtud grimmist. See oli väsitav, kuid väga huvitav näht.

Peaproovide ajal veebruaris tuli veel palju muudatusi, kui lisandusid õiged valgused. Kõik pidi olema prefektned. Ja mis kõige toredam — kõik tulid sellega kaasa, keegi ei arvanud, et tal võiks ainult pool nägu grimeerida, teine pool saali ei paista. Kõik leidsid oma tegelase. ka väikesest rollist sai suur roll. Meie artistid tegid ära tohutult suure töö ja keegi ei saa öelda, et me töötame ainult nii palju, kui palju meile palka makstakse.

○ Rosina — Annika Tõnurist, Figaro — Taimo Toomast

M. Rospu foto